

resolució judicial per dur a terme conductes relacionades amb els delictes a què es referix esta secció, així com als partits polítics, persones físiques o jurídiques, entitats sense personalitat jurídica i, en particular, grups parlamentaris o agrupacions d'electors que, de fet, continuen o succeïsquen l'activitat d'estos partits polítics dissolts o suspesos, serà castigat amb la pena de tres a cinc anys de presó.

2. S'imposarà la pena superior en grau a la prevista en l'apartat anterior a l'autoritat o funcionari públic que continue les conductes previstes en este article una vegada requerit judicialment o administrativament perquè cesse en les esmentades conductes.»

Disposició final única. *Entrada en vigor.*

L'article primer d'esta llei orgànica entrarà en vigor el mateix dia en què ho faça la Llei Orgànica 8/2003, de 9 de juliol, per a la reforma concursal, per la qual es modifica la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, i el seu article segon entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei orgànica i que la facen complir.

Madrid, 23 de desembre del 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ

23646 LLEI 60/2003, de 23 de desembre, d'Arbitratge. («BOE» 309, de 26-12-2003.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

Espanya s'ha mostrat sempre sensible als requeriments d'harmonització del règim jurídic de l'arbitratge, en particular del comercial internacional, per a afavorir la difusió de la seua pràctica i promoure la unitat de criteris en la seua aplicació, en la convicció que una major uniformitat en les lleis reguladores de l'arbitratge ha de propiciar la seua major eficàcia com a mitjà de solució de controvèrsies.

La Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge, és tributària d'esta vocació ja abans manifestada explícitament en el Reial Decret 1094/1981, de 22 de maig, que va obrir les portes a l'arbitratge comercial internacional, tenint en compte que «l'increment de les relacions comercials internacionals, en particular en l'àrea iberoamericana, i la inexistència d'adequats servicis d'arbitratge comercial internacional en el nostre país determina

que la utilització de la tècnica arbitral per empresaris i comerciants de l'esmentada àrea s'efectue amb referència a institucions d'un altre context cultural idiomàtic, amb l'efecte negatiu que això representa per a Espanya i la pèrdua que per al nostre país significa la ruptura de les vinculacions amb els esmentats països en matèria de tan creixent interès comú».

Esta llei prolonga eixa sensibilitat, eixa vocació i eixa pràctica, però amb la pretensió de produir un salt qualitatiu. Així, el seu principal criteri inspirador és el de basar el règim jurídic espanyol de l'arbitratge en la Llei Model elaborada per la Comissió de les Nacions Unides per al Dret Mercantil Internacional, de 21 de juny de 1985 (Llei Model de CNUDMI/UNCITRAL), recomanada per l'Assemblea General en la seua Resolució 40/72, d'11 de desembre de 1985, «tenint en compte les exigències de la uniformitat del dret processal arbitral i les necessitats de la pràctica de l'arbitratge comercial internacional». El legislador espanyol segueix la recomanació de les Nacions Unides, acull com a base la Llei Model i, a més, pren en consideració els successius treballs empresos per aquella Comissió amb el propòsit d'incorporar-hi els avanços tècnics i atendre les noves necessitats de la pràctica arbitral, particularment en matèria de requisits del conveni arbitral i d'adopció de mesures cautelars.

La Llei Model respon a un subtil compromís entre les tradicions jurídiques europecontinental i anglosaxona producte d'un acurat estudi del dret comparat. La seua redacció no respon, per això, plenament als canons tradicionals del nostre ordenament, però facilita la seua difusió entre operadors pertanyents a àrees econòmiques amb què Espanya manté actives i creixents relacions comercials. Els agents econòmics de les dites àrees adquiriran, per tant, major certesa sobre el contingut del règim jurídic de l'arbitratge a Espanya, la qual cosa facilitarà i inclús impulsarà que es pacten convenis arbitrals en què s'establisca el nostre país com a lloc de l'arbitratge. La Llei Model resulta més assequible als operadors econòmics del comerç internacional, habituats a una major flexibilitat i adaptabilitat de les normes a les peculiaritats de casos concrets sorgits en escenaris molt diversos.

La nova llei es dicta amb consciència dels innegables avanços que el seu precedent, la Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge, va suposar per a la regulació i modernització del règim d'esta institució en el nostre ordenament jurídic. Durant la seua vigència s'ha produït una notable expansió de l'arbitratge en el nostre país; ha augmentat en gran manera el tipus i el nombre de relacions jurídiques, sobretot contractuals, per a les quals les parts pacten convenis arbitrals; s'ha establert l'arbitratge institucional; s'han consolidat pràctiques uniformes, sobretot en arbitratges internacionals; s'ha generat un cos de doctrina estimable, i s'ha normalitzat la utilització dels procediments judicials de suport i control de l'arbitratge.

No obstant això, les consideracions fetes anteriorment revelen que, partint del patrimoni descrit, resulta necessari impulsar un altre nou i important avanç en la regulació de la institució per mitjà de l'assenyalada incorporació del nostre país a l'elenc creixent d'Estats que han adoptat la Llei Model. A més, el temps transcorregut des de l'entrada en vigor de la Llei 36/1988 ha permès detectar en esta llacunes i imperfeccions. L'arbitratge és una institució que, sobretot en el seu vessant comercial internacional, ha d'evolucionar al mateix ritme que el tràfic jurídic, sota pena de quedar-se desfasada. La legislació interna d'un país en matèria d'arbitratge ha d'oferir avantatges o incentius a les persones físiques i jurídiques perquè opten per esta via de reso-

lució de conflictes i perquè l'arbitratge es desenvolupa en el territori d'eixe Estat i d'acord amb les seues normes. Per consegüent, tant les necessitats de millora i seguiment de l'evolució de l'arbitratge com l'acomodació a la Llei Model fan necessària la promulgació d'esta llei.

II

La nova regulació se sistematitza en nou títols. El títol I conté les disposicions generals sobre arbitratge.

L'article 1 determina l'àmbit d'aplicació de la llei sobre la base dels criteris següents:

En primer lloc, es respecten, com no podia ser d'una altra manera, les disposicions contingudes en convenis internacionals de les quals Espanya siga part.

En segon lloc, pel que fa a la contraposició entre arbitratge ordinari i arbitratges especials, esta llei pretén ser una llei general, aplicable, per tant, íntegrament a tots els arbitratges que no tinguen una regulació especial; però també supletòriament als arbitratges que en tinguen, excepte en allò que les seues especialitats s'oposen al que preveu esta llei o llevat que alguna norma legal dispose expressament la seua inaplicabilitat.

En tercer lloc, pel que fa a la contraposició entre arbitratge intern i arbitratge internacional, esta llei opta clarament per una regulació unitària d'ambdós. Dins del que normalment s'ha anomenat l'alternativa entre dualisme (que l'arbitratge internacional siga regulat totalment o en gran manera per preceptes distints que l'arbitratge intern) i monisme (que, excepte comptades excepcions, els mateixos preceptes s'apliquen de la mateixa manera a l'arbitratge intern i internacional), la llei segueix el sistema monista. Són poques i molt justificades les normes en què l'arbitratge internacional requereix una regulació diferent de la de l'arbitratge intern. Inclús amb la consciència que l'arbitratge internacional respon moltes vegades a exigències distintes, esta llei partix de la base, —corroborada per la tendència actual en la matèria,— que una bona regulació de l'arbitratge internacional ha de ser-ho també per a l'arbitratge intern, i viceversa. La Llei Model, atés que es gesta en el si de la CNUDMI/UNCITRAL, està concebuda específicament per a l'arbitratge comercial internacional; però la seua inspiració i les seues solucions són perfectament vàlides, en la immensa majoria dels casos, per a l'arbitratge intern. Esta llei segueix en este aspecte l'exemple d'altres recents legislacions estrangeres, que han considerat que la Llei Model no sols resulta adequada per a l'arbitratge comercial internacional, sinó per a l'arbitratge en general.

En quart lloc, la delimitació de l'àmbit d'aplicació de la llei és territorial. No obstant això, hi ha determinats preceptes, relatius a certs casos d'intervenció judicial, que han d'aplicar-se també a aquells arbitratges que es desenvolupen o s'hagen desenvolupat a l'estranger. El criteri, en tot cas, és també territorial, ja que es tracta de normes processals que han de ser aplicades pels nostres tribunals.

L'article 2 regula les matèries objecte d'arbitratge sobre la base del criteri de la lliure disposició, com feia la Llei 36/1988. No obstant això, es reputa innecessari que esta llei continga cap elenc, ni tan sols exemplificatiu, de matèries que no són de lliure disposició. N'hi ha prou amb establir que l'arbitrabilitat d'una controvèrsia coincidix amb la disponibilitat del seu objecte per a les parts. En principi, són qüestions arbitrables les qüestions disponibles. És concebible que per raons de política jurídica hi haja o puga haver-hi qüestions que siguen disponibles per a les parts i respecte de les quals es vullga excloure o limitar el seu caràcter arbitrable. Però això excedix l'àmbit d'una regulació general de l'arbitratge i pot ser

objecte, si és el cas, de disposicions específiques en altres textos legals.

Respecte de les matèries objecte d'arbitratge, s'introdueix també la regla, per a l'arbitratge internacional, que els Estats i ens dependents d'estos no puguen fer valdre les prerrogatives del seu ordenament jurídic. Es pretén amb això que, a este efecte, l'Estat siga tractat exactament igual que un particular.

L'article 3 regula la determinació del caràcter internacional de l'arbitratge, que resulta rellevant per a l'aplicació d'aquells articles que contenen regles especials per als arbitratges internacionals que es despleguen en el nostre territori. Així, s'establix per primera vegada en el nostre ordenament en quins casos un arbitratge és internacional, la qual cosa ha de facilitar la interpretació i aplicació d'esta llei en el context del tràfic jurídic internacional. A més, ha de tindre's en compte que hi ha convenis internacionals l'aplicació dels quals exigix una definició prèvia de l'arbitratge internacional. La determinació del caràcter internacional de l'arbitratge seguix substancialment els criteris de la Llei Model. A estos resulta convenient afegir-ne un altre: que la relació jurídica de la qual dimana la controvèrsia afecte els interessos del comerç internacional. Es tracta d'un criteri àmpliament desplegat en altres ordenaments, amb el qual es pretén donar cabuda a supòsits en què, encara que no hi concórreguen els elements anteriorment establits per la llei, resulte indubtable el seu caràcter internacional a la llum de les circumstàncies del cas. D'altra banda, la llei evita la confusió que la pluralitat de domicilis d'una persona, admesa en altres ordenaments, podria causar a l'hora de determinar si un arbitratge és internacional o no.

L'article 4 conté una sèrie de regles d'interpretació, entre les quals tenen especial rellevància les que doten de contingut les normes legals dispositives d'esta llei per mitjà de la remissió, per voluntat de les parts, a la d'una institució arbitral o al contingut d'un reglament arbitral. Així, esta llei partix, en la majoria de les seues regles, que cal fer prevaldre l'autonomia de la voluntat de les parts. Però eixa voluntat s'entén integrada per les decisions que puga adoptar, si és el cas, la institució administradora de l'arbitratge, en virtut de les seues normes, o de les que puguen adoptar els àrbitres, en virtut del reglament arbitral a què les parts s'hagen sotmes. Es produïx, per tant, una mena d'integració del contingut del contracte d'arbitratge o conveni arbitral, que, per mor d'esta disposició, passa a ser en estos casos un contracte normatiu. D'esta manera, l'autonomia privada en matèria d'arbitratge es pot manifestar tant directament, a través de declaracions de voluntat de les parts, com indirectament, per mitjà de la declaració de voluntat que l'arbitratge siga administrat per una institució arbitral o es regisca per un reglament arbitral. En este sentit, l'expressió institució arbitral fa referència a qualsevol entitat, centre o organització de les característiques previstes que tinga un reglament d'arbitratge i, conforme a este, es dedique a l'administració d'arbitratges. Però cal que les parts poden sotmetre's a un concret reglament sense encomanar l'administració de l'arbitratge a una institució, i en este cas el reglament arbitral també integra la voluntat de les parts.

L'article 5 estableix les regles sobre notificacions, comunicacions i còmput de terminis, que s'apliquen tant a les actuacions tendents a posar en marxa l'arbitratge com al conjunt de la seua tramitació. Es regulen la forma, el lloc i el temps de les notificacions i comunicacions. Respecte del còmput dels terminis per dies, es disposa que es tracta de dies naturals. Esta regla no és aplicable en el si dels procediments judicials de suport o control de l'arbitratge, que regixen les normes processals, però sí als terminis establits, si és el cas, per a la iniciació

d'estos procediments, com, per exemple, l'exercici de l'acció d'anul·lació del laude.

L'article 6 conté una disposició sobre renúncia tàcita a les facultats d'impugnació, directament inspirada, —com tantes altres— en la Llei Model, que obliga les parts en l'arbitratge a la denúncia tempestiva i immediata de les violacions de normes dispositives, és a dir, aplicables en defecte de voluntat de les parts.

L'article 7, sobre intervenció judicial en l'arbitratge, és un corollari del denominat efecte negatiu del conveni arbitral, que impedeix els tribunals conèixer de les controvèrsies sotmeses a arbitratge. D'esta manera, la intervenció judicial en els assumptes sotmesos a arbitratge ha de limitar-se als procediments de suport i control, expressament previstos per la llei.

L'article 8 conté, directament o per remissió, les normes de competència objectiva i territorial per al coneixement de tots els procediments de suport i control de l'arbitratge, inclús d'aquells que no es troben regulats en esta llei, sinó en la d'Enjudiciament Civil. Per a l'execuàtur de laudes estrangers s'atribueix competència a les Audiències Provincials, en compte de —com fins ara— a la Sala Primera del Tribunal Suprem, amb la finalitat de descarregar esta i guanyar celeritat.

III

El títol II regula els requisits i efectes del conveni arbitral, sense perjudi de l'aplicació de les normes generals sobre contractes en tot allò que esta llei no preveu específicament. En línies generals, la llei tracta de perfeccionar la legislació anterior, precisant alguns punts que s'havien revelat problemàtics.

Han de destacar-se algunes novetats introduïdes respecte dels requisits de forma del conveni arbitral. La llei reforça el criteri antiformalista. Així, encara que es manté l'exigència que el conveni conste per escrit i es regulen les diverses modalitats de constància escrita, s'estén el compliment d'este requisit als convenis arbitrals pactats en suports que deixen constància, no necessàriament escrita, del seu contingut i que permeten la seua consulta posterior. Es dóna així cabuda i es reconeix la validesa a l'ús de nous mitjans de comunicació i noves tecnologies. Es consagra també la validesa de l'anomenada clàusula arbitral per referència, és a dir, la que no consta en el document contractual principal, sinó en un document separat, però s'entén incorporada al contingut del primer per la referència que en este es fa al segon. Així mateix, la voluntat de les parts sobre l'existència del conveni arbitral se superposa als seus requisits de forma. Pel que fa a la llei aplicable al conveni arbitral, s'opta per una solució inspirada en un principi de conservació o criteri més favorable a la validesa del conveni arbitral. D'esta manera, n'hi ha prou que el conveni arbitral siga vàlid d'acord amb qualsevol dels tres règims jurídics assenyalats en l'apartat 6 de l'article 9: les normes triades per les parts, les aplicables al fons de la controvèrsia o el dret espanyol.

La llei manté els anomenats efectes positiu i negatiu del conveni arbitral. Respecte d'este últim, es manté la regla que s'ha de ser fet valdre per les parts i específicament pel demandat a través de la declinatòria. A més, cal que la contesa d'un procés judicial en què s'haja interposat declinatòria no impedisca que el procediment arbitral s'inicie o prosseguisca; de manera que la incoació d'un procés judicial no pot ser sense més ni més utilitzada amb la finalitat de bloquejar o dificultar l'arbitratge. I s'aclarix que la sollicitud de mesures cautelars a un tribunal no suposa de cap manera renúncia tàcita a l'arbitratge; encara que tampoc no fa actuar sense més ni més l'efecte negatiu del conveni arbitral. Amb això s'aclarix qualsevol dubte que pugua subsistir sobre la pos-

sibilitat que s'acorden judicialment mesures cautelars respecte d'una controvèrsia sotmesa a arbitratge, inclús abans que el procediment arbitral haja començat. Esta possibilitat és indubtable a la llum de la Llei d'Enjudiciament Civil, però és important que es reculla també en la legislació d'arbitratge. A més, dóna cobertura a una eventual sollicitud de mesures cautelars davant d'un tribunal estranger respecte d'un arbitratge regit per la llei espanyola.

IV

El títol III es dedica a la regulació de la figura de l'àrbitre o àrbitres. La llei preferix les expressions àrbitre o àrbitres a la de tribunal arbitral, que pot causar confusió amb els tribunals judicials. A més, en la major part dels preceptes la referència als àrbitres inclou tant els supòsits en què hi ha un col·legi arbitral com aquells en què l'àrbitre és únic.

La llei opta per establir que a falta d'acord de les parts es designarà un sol àrbitre. És esta una opció guiada per raons d'economia. Quant a la capacitat per a ser àrbitre, s'opta pel criteri de la major llibertat de les parts, com és hui la regla general en els països més avançats en matèria d'arbitratge: res no imposa la llei, llevat que es tracte de persones naturals amb capacitat d'obrar plena. Seran les parts directament o les institucions arbitrals les que amb total llibertat i sense restriccions —no adequades a la realitat de l'arbitratge— designen els àrbitres. Només per als casos en què siga necessari suplir la voluntat de les parts, la llei preveu i regula les situacions que poden presentar-se en la designació dels àrbitres, per a evitar la paralització de l'arbitratge. En estos casos és necessària l'actuació judicial, si bé es pretén, d'un costat, que el procediment judicial pugua ser ràpid i, d'un altre, donar criteris al jutge de Primera Instància per a realitzar la designació. Mostres del primer cas són la remissió al juí verbal i la no recurribilitat separada de les resolucions interlocutòries que el Jutjat dicte en este procediment, així com de la que siga procedent a la designació. Mostra del segon cas és la regla sobre la conveniència que en els arbitratges internacionals l'àrbitre únic o el tercer àrbitre siga de nacionalitat diferent de la de les parts. Ha de destacar-se, a més, que el jutge no està cridat en este procediment a realitzar, ni d'ofici ni a instància de part, un control de validesa del conveni arbitral o una verificació de l'arbitrabilitat de la controvèrsia, cosa que, si es permetera, alentiria indegudament la designació i buidaria de contingut la regla que són els àrbitres els cridats a pronunciar-se, en primer terme, sobre la seua pròpia competència. Per això, el jutge només ha de desestimar la petició de nomenament d'àrbitres en el cas excepcional d'inexistència de conveni arbitral, és a dir, quan «prima facie» pugua considerar que realment no hi ha un conveni arbitral; però el jutge no està cridat en este procediment a realitzar un control dels requisits de validesa del conveni.

S'establix el deure de tots els àrbitres, al marge de qui els haja designat, de guardar la deguda imparcialitat i independència davant de les parts en l'arbitratge. Garantia d'això és el seu deure de revelar a les parts qualsevol fet o circumstància susceptible de posar en dubte la seua imparcialitat o independència. S'elimina la reexpedició als motius d'abstenció i recusació de jutges i magistrats, per considerar que no sempre són adequats en matèria d'arbitratge ni cobrixen tots els supòsits, i es preferix una clàusula general. Respecte del procediment de recusació, la premissa és una vegada més la llibertat de les parts, ja siga per acord directe o per remissió a un reglament arbitral. Si no n'hi ha, s'establix que siguen l'àrbitre o els àrbitres els qui decidisquen sobre la recusació, sense perjudi de poder fer valdre els motius

de recusació com a causa d'anul·lació del laude. La possibilitat d'acudir directament als tribunals davant de la decisió desestimària de la recusació tindria, sens dubte, l'avantatge d'una certesa preliminar sobre la imparcialitat, però es prestaria a una utilització dilatòria d'esta facultat. Es considera que seran molt menys freqüents els supòsits en què una recusació serà indègudament desestimada i donarà lloc a la nul·litat de tot el procediment arbitral, que els casos en què es formulen previsions immediates davant de l'autoritat judicial amb la finalitat de dilatar el procediment.

La llei s'ocupa igualment d'altres supòsits que poden conduir al cessament d'algun dels àrbitres en les seues funcions i al nomenament de substitut. Es preveu la possibilitat que en estos casos calga repetir actuacions ja realitzades, però no s'hi obliga.

V

El títol IV es dedica a la important qüestió de la competència dels àrbitres.

L'article 22 estableix la regla, capital per a l'arbitratge, que els àrbitres tenen potestat per a decidir sobre la seua competència. És la regla que la doctrina ha batejat amb l'expressió alemanya *Kompetenz-Kompetenz* i que la Llei de 1988 ja consagrava en termes menys precisos. Esta regla comprén el que es coneix com a separabilitat del conveni arbitral respecte del contracte principal, en el sentit que la validesa del conveni arbitral no depén de la del contracte principal i que els àrbitres tenen competència per a jutjar inclús sobre la validesa del conveni arbitral. A més, sota el terme genèric de competència han d'entendre's incloses no sols les qüestions que estrictament són tals, sinó qualssevol qüestions que puguen obstar a un pronunciament de fons sobre la controvèrsia (excepte les relatives a les persones dels àrbitres, que tenen el seu tractament propi). La llei estableix la càrrega que les qüestions relatives a la competència dels àrbitres siguen plantejades «a limine». Ha de ressaltar-se que el fet que una de les parts col·labore activament en la designació dels àrbitres no suposa cap tipus de renúncia tàcita a fer valdre la incompetència objectiva d'estos. És una lògica conseqüència de la regla de *Kompetenz-Kompetenz*: si són els àrbitres els qui han de decidir sobre la seua mateixa competència, la part està simplement contribuint a designar el qui o els qui podran decidir sobre la dita competència. El contrari portaria la part a una situació absurda: hauria de romandre passiva durant la designació dels àrbitres per a poder després al·legar la seua falta de competència sobre la controvèrsia. La regla de l'al·legació prèvia de les qüestions referents a la competència dels àrbitres té una raonable modulació en els casos en què l'al·legació tardana està, segons el parer dels àrbitres, justificada, en la mesura que la part no va poder realitzar eixa al·legació amb anterioritat i que la seua actitud durant el procediment no pot ser interpretada com una acceptació de la competència dels àrbitres. Queda a l'apreciació dels àrbitres la conveniència que les qüestions relatives a la seua competència siguen resoltes amb caràcter previ o junt amb les qüestions de fons. La llei partix de la base que els àrbitres poden dictar tants laudes com consideren necessaris, ja siga per a resoldre qüestions processals o de fons; o dictar un sol laude que resolga totes estes.

L'article 23 incorpora una de les principals novetats de la llei: la potestat dels àrbitres per a adoptar mesures cautelars. La dita potestat pot ser exclosa per les parts, directament o per remissió a un reglament arbitral; però en qualsevol altre cas es considera que l'accepten. La llei ha considerat preferible no entrar a determinar l'àmbit d'esta potestat cautelar. Òbviament, els àrbitres manquen de potestat executiva, per la qual cosa per a l'exe-

cució de les mesures cautelars serà necessari recórrer a l'autoritat judicial, en els mateixos termes que si d'un laude sobre el fons es tractara. No obstant això, si dins de l'activitat cautelar cal distingir entre un vessant declaratiu i un altre d'executiu, esta llei reconeix als àrbitres la primera, excepte acord en contra de les parts. Esta norma no deroga ni restringeix la possibilitat, prevista en els articles 8 i 11 d'esta llei i en la Llei d'Enjudiciament Civil, que la part interessada inste de l'autoritat judicial l'adopció de mesures cautelars. Les potestats arbitral i judicial en matèria cautelar són alternatives i concurrents, sense perjudi del joc del principi de bona fe processal.

VI

El títol V regula les actuacions arbitrals. La llei torna a partir del principi d'autonomia de la voluntat i estableix com a únics límits a este i a l'actuació dels àrbitres el dret de defensa de les parts i el principi d'igualtat, que s'erigixen en valors fonamentals de l'arbitratge com a procés que és. Garantit el respecte a estes normes bàsiques, les regles que sobre el procediment arbitral s'establixen són dispositives, i resulten, per tant, aplicables només si les parts no han acordat res directament o per la seua acceptació d'un arbitratge institucional o d'un reglament arbitral. D'esta manera, les opcions de política jurídica que subjauen a estos preceptes queden subordinades sempre a la voluntat de les parts.

Pel que fa al lloc de l'arbitratge, cal destacar que es permet la celebració d'audiències i de deliberacions en seu diferent de la de l'arbitratge. La determinació del lloc o seu de l'arbitratge és jurídicament rellevant en molts aspectes, però la seua fixació no ha de suposar rigidesa per al desenvolupament del procediment.

L'inici de l'arbitratge es fixa en el moment en què una part rep el requeriment de l'altra de sotmetre la controvèrsia a decisió arbitral. Pareix lògic que els efectes jurídics propis de l'inici de l'arbitratge es produïsquen ja en eixe moment, inclús encara que no estiga perfectament delimitat l'objecte de la controvèrsia. Les solucions alternatives permetrien actuacions tendents a difcultar el procediment.

La determinació de l'idioma o idiomes de l'arbitratge correspon lògicament a les parts i, si no n'hi ha, als àrbitres. No obstant això, llevat que alguna de les parts s'hi oposa, es permet que s'aporten documents o es practiquen actuacions en idioma no oficial de l'arbitratge sense necessitat de traducció. Amb això es consagra una regla pràctica molt estesa, que admet l'aportació de documents o declaracions en un altre idioma.

En l'arbitratge no es reproduïxen necessàriament sempre les posicions processals activa i passiva d'un procés judicial; o no en els mateixos termes. Al cap i a la fi, la determinació de l'objecte de la controvèrsia, sempre dins de l'àmbit del conveni arbitral, es produïx de manera progressiva. No obstant això, la pràctica arbitral demostra que qui inicia l'arbitratge formula, en tot cas, una pretensió davant de la part o parts contràries i es convertix, per tant, en actor; i això, sense perjudi que el demandat pugua reconvenir. Pareix, per tant, raonable que, sense perjudi de la llibertat de les parts, el procediment arbitral s'estructure sobre la base d'una dualitat de posicions entre demandant i demandat. Esta conveniència, però, ha de ser flexibilitzada a l'hora de configurar els requisits dels actes de les parts en defensa de les seues respectives posicions. D'esta manera, no s'establixen pròpiament requisits de forma i contingut dels escrits d'al·legacions de les parts. La funció de la demanda i de la contestació a què es referix l'article 29 no és sinó la d'il·lustrar els àrbitres sobre l'objecte de la controvèrsia, sense perjudi d'al·legacions ulteriors.

No entren ací en joc les regles pròpies dels processos judicials quant a requisits de demanda i contestació, documents que cal adjuntar-hi o preclusió. El procediment arbitral, inclús en defecte d'acord de les parts, es configura amb gran flexibilitat, d'acord amb les exigències de la institució.

Eixa flexibilitat es dona també en el desenvolupament ulterior del procediment. És possible que el procediment siga en certs casos predominantment escrit, si les circumstàncies del cas no exigixen la celebració d'audiències. No obstant això, la regla és la celebració d'audiències per a la pràctica de proves. La llei tracta d'evitar, a més, que la inactivitat de les parts pugui paralitzar l'arbitratge o comprometre la validesa del laude.

La fase probatòria de l'arbitratge està també presidida per la màxima llibertat de les parts i dels àrbitres —sempre que es respecten el dret de defensa i el principi d'igualtat— i per la màxima flexibilitat. La llei estableix únicament normes sobre la prova pericial, de singular importància en l'arbitratge contemporani, aplicables en defecte de voluntat de les parts. Estes normes estan encaminades a permetre tant els dictàmens emesos per pèrits designats directament per les parts, com els emesos per pèrits designats d'ofici o a instància de part, pels àrbitres, i a garantir la deguda contradicció respecte de la peritació.

Es regula igualment l'assistència judicial per a la pràctica de proves, que és una de les tradicionals funcions de suport judicial a l'arbitratge. L'assistència no ha de consistir necessàriament que el tribunal realitze determinades proves; en certs casos, bastarà amb altres mesures que permeten als àrbitres realitzar-les per si mateixos, com, per exemple, mesures d'assegurament o requeriments d'exhibició de documents.

VII

El títol VI es dedica al laude i a altres possibles formes de terminació del procediment arbitral. L'article 34 regula la important qüestió de quines normes han d'aplicar-se a la resolució del fons de la controvèrsia, sobre la base dels criteris següents: 1r) La premissa és, una vegada més, com en la Llei de 1988, la llibertat de les parts. 2n) S'invertix la regla que la llei de 1988 contenia a favor de l'arbitratge d'equitat. La preferència per l'arbitratge de dret en defecte d'acord de les parts és l'orientació més generalitzada en el panorama comparat. Resulta, a més, molt discutible que la voluntat de les parts de sotmetre's a arbitratge, sense més especificacions, pugui presumir-se que incloga que la controvèrsia siga resolta en equitat i no sobre la base dels mateixos criteris jurídics que si haguera de resoldre un tribunal. L'arbitratge d'equitat queda limitat als casos en què les parts ho hagen pactat expressament, ja siga a través d'una remissió literal a l'«equitat», o a termes semblants com a decisió «en consciència», «exaequo et bono», o que l'àrbitre actuarà com a «amigable componedor». No obstant això, si les parts autoritzen la decisió en equitat i al mateix temps assenyalen normes jurídiques aplicables, els àrbitres no poden ignorar esta última indicació. 3r) Seguint l'orientació dels ordenaments més avançats, se suprimeix l'exigència que el dret aplicable haja de tindre relació amb la relació jurídica o amb la controvèrsia, ja que es tracta d'un requisit de difusos contorns i difícil control. 4t) La llei preferix l'expressió «normes jurídiques aplicables» a la de «dret aplicable», en la mesura que esta última pareix englobar l'exigència de remissió a un concret ordenament jurídic d'un Estat, quan en alguns casos el que ha d'aplicar-se són normes de diversos ordenaments o regles comunes del comerç internacional. 5t) La llei no subjecta els àrbitres a un sistema de regles de conflicte.

En l'adopció de decisions, quan es tracta d'un col·legi arbitral, i sense perjudi de les regles que directament o indirectament puguen fixar les parts, es manté la lògica regla de la majoria i la regla segons la qual a falta de decisió majoritària decidix el president. S'introduïx la norma que permet habilitar el president per a decidir qüestions de procediment, entenent-se per estes, a estos efectes, no qualssevol qüestions distintes al fons de la controvèrsia, sinó, més limitadament, les relatives a la mera tramitació o impuls processals.

Es preveu la possibilitat que els àrbitres dicten un laude sobre la base del contingut d'un acord previ obtingut per les parts. Esta previsió, que podria reputar-se innecessària —atés que les parts tenen poder de disposició sobre l'objecte de la controvèrsia—, no ho és, perquè a través de la seua incorporació a un laude el contingut de l'acord adquireix l'eficàcia jurídica d'aquell. Els àrbitres no poden rebutjar esta petició discrecionalment, sinó només per una causa jurídica fundada. La llei no fa sinó donar cobertura legal a quelcom ja freqüent en la pràctica i que no mereix cap objecció.

Quant al contingut del laude, ha de destacar-se el reconeixement legal de la possibilitat de dictar laudes parcials, que poden versar sobre alguna part del fons de la controvèrsia o sobre altres qüestions, com la competència dels àrbitres o mesures cautelars. La llei pretén donar cabuda a fórmules flexibles de resolució dels litigis que són comunes en la pràctica arbitral. Així, per exemple, que primer es decidisca sobre si hi ha responsabilitat del demandat i només després es decidisca, si és el cas, la quantia de la condemna. El laude parcial té el mateix valor que el laude definitiu i, respecte de la qüestió que resol, el seu contingut és invariable.

Respecte de la forma del laude, ha de destacar-se que —anàlogament a allò que s'ha disposat per al conveni arbitral— la llei permet no sols que el laude conste per escrit en suports electrònics, òptics o d'un altre tipus, sinó també que no conste en forma escrita, sempre que en tot cas quede constància del seu contingut i siga accessible per a la seua ulterior consulta. Tant en la regulació dels requisits de forma del conveni arbitral com en la dels del laude, la llei considera necessari admetre la utilització de qualssevol tecnologies que complisquen els requisits assenyalats. Poden, per tant, desenvolupar-se arbitratges en què s'utilitzen tan sols suports informàtics, electrònics o digitals, si les parts així ho consideren convenient.

La llei introduïx la novetat que el termini per a emetre el laude, en defecte d'acord de les parts, es compute des de la presentació de la contestació o des de l'expiració del termini per a presentar-la. Esta novetat respon a la necessitat que la celeritat pròpia de l'arbitratge siga adequada a les exigències pràctiques. Un termini de sis mesos des de l'acceptació dels àrbitres s'ha revelat en no pocs casos d'impossible compliment, i obliga a vegades a una tramitació excessivament ràpida o a l'omissió de certs actes d'allegació o, sobretot, de prova, per l'exigència de complir el termini per a dictar el laude. La llei considera que és igualment raonable que la pròrroga del termini pugui ser acordada pels àrbitres directament i que no necessite l'acord de totes les parts. El fre a un possible retard injustificat en la decisió de la controvèrsia es troba, entre altres causes, en la responsabilitat dels àrbitres.

En matèria de condemna en costes s'introduïxen certes precisions sobre el seu contingut possible.

Se suprimeix el caràcter preceptiu de la protocolització notarial del laude. Esta exigència és desconeguda en pràcticament totes les legislacions d'arbitratge, per la qual cosa s'opta per no mantindre-la, llevat que alguna de les parts ho demane abans que el laude es notifique, per considerar-ho convenient als seus interessos. El laude

és, per tant, vàlid i eficaç encara que no haja sigut protocolitzat, de manera que el termini per a exercir l'acció d'anul·lació transcorre des de la seua notificació, sense que siga necessari que la protocolització, quan haja sigut demanada, precedisca la notificació. I tampoc la força executiva del laude no es fa dependre de la seua protocolització, encara que en el procés d'execució, arribat el cas, l'executat podrà fer valdre per via d'oposició la falta d'autenticitat del laude, supòsit que pot presumir-se excepcional.

La llei recull determinades maneres de terminació anormal del procediment arbitral i dona resposta al problema de l'extensió del deure dels àrbitres de custòdia de les actuacions.

En la regulació de la correcció i aclariment del laude es modifiquen els terminis per a fer-los més adequats a la realitat, i es distingix segons que l'arbitratge siga intern o internacional, atès que en este últim cas pot bé succeir que les dificultats de deliberació dels àrbitres en un mateix lloc siguen majors. S'introdueix a més la figura del complement del laude per a suplir omissions.

VIII

El títol VII regula l'anul·lació i revisió del laude. Respecte de l'anul·lació, s'evita l'expressió «recurs», per resultar tècnicament incorrecta. El que s'inicia amb l'acció d'anul·lació és un procés d'impugnació de la validesa del laude. Es continua partint de la base que els motius d'anul·lació del laude han de ser fixats i no han de permetre, com a regla general, una revisió del fons de la decisió dels àrbitres. L'elenc dels motius i la seua apreciabilitat d'ofici o només a instància de part s'inspiren en la Llei Model. S'amplia el termini per a l'exercici de l'acció d'anul·lació, la qual cosa no ha de perjudicar la part que haja obtingut pronunciaments de condemna a favor seu, perquè el laude, inclús impugnat, té força executiva.

El procediment per a l'exercici de l'acció d'anul·lació tracta de conjugar les exigències de rapidesa i de millor defensa de les parts. Així, després d'una demanda i una contestació escrites, se segueixen els tràmits del juí verbal.

IX

El títol VIII es dedica a l'execució forçosa del laude. En realitat, la Llei d'Enjudiciament Civil conté totes les normes, tant generals com específiques, sobre esta matèria. Esta llei s'ocupa únicament de la possibilitat d'execució forçosa del laude durant la contesa del procediment en què s'exercisca l'acció d'anul·lació. La llei opta per atribuir força executiva al laude encara que siga objecte d'impugnació. Cap sentit no tindria que l'executivitat del laude depenguera de la seua fermesa en un ordenament que permet àmpliament l'execució provisional de sentències. L'executivitat del laude no ferm es veu matisada per la facultat de l'executat d'obtenir la suspensió de l'execució per mitjà de la prestació de caució per a respondre del que és degut, més les costes i els danys i perjudicis derivats de la demora en l'execució. Es tracta d'una regulació que tracta de ponderar els interessos d'executant i executat.

X

El títol IX regula l'exequàtur de laudes estrangers, compost per un únic precepte en què, a més de mantenir la definició de laude estranger com a aquell que no ha sigut dictat a Espanya, es fa una reexpedició als convenis internacionals en què Espanya siga part i, sobretot, al Conveni de Nova York de 1958. Atès que Espanya no ha formulat cap reserva a este conveni, és aplicable

amb independència de la naturalesa comercial o no de la controvèrsia, i de si el laude ha sigut o no dictat en un Estat part en el conveni. Això significa que l'àmbit d'aplicació del Conveni de Nova York a Espanya fa innecessari un règim legal intern d'exequàtur de laudes estrangers, sense perjudicis del que puguen disposar altres convenis internacionals més favorables.

TÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. Àmbit d'aplicació.

1. Esta llei s'aplicarà als arbitratges el lloc dels quals es trobe dins del territori espanyol, siguen de caràcter intern o internacional, sense perjudicis del que establixen tractats dels quals Espanya siga part o lleis que continguin disposicions especials sobre arbitratge.

2. Les normes contingudes en els apartats 3, 4 i 6 de l'article 8, en l'article 9, excepte l'apartat 2, en els articles 11 i 23 i en els títols VIII i IX d'esta llei s'aplicaran encara que el lloc de l'arbitratge es trobe fora d'Espanya.

3. Esta llei s'aplicarà de manera supletòria als arbitratges previstos en altres lleis.

4. Queden exclosos de l'àmbit d'aplicació d'esta llei els arbitratges laborals.

Article 2. Matèries objecte d'arbitratge.

1. Són susceptibles d'arbitratge les controvèrsies sobre matèries de lliure disposició conforme a dret.

2. Quan l'arbitratge siga internacional i una de les parts siga un Estat o una societat, organització o empresa controlada per un Estat, eixa part no podrà invocar les prerrogatives del seu mateix dret per a sostroure's a les obligacions que dimanen del conveni arbitral.

Article 3. Arbitratge internacional.

1. L'arbitratge tindrà caràcter internacional quan hi concórrega alguna de les circumstàncies següents:

a) Que, en el moment de celebració del conveni arbitral, les parts tinguen els seus domicilis en Estats diferents.

b) Que el lloc de l'arbitratge, determinat en el conveni arbitral o d'acord amb este, el lloc de compliment d'una part substancial de les obligacions de la relació jurídica de què dimane la controvèrsia o el lloc amb què esta tinga una relació més estreta, estiga situat fora de l'Estat en què les parts tinguen els seus domicilis.

c) Que la relació jurídica de què dimane la controvèrsia afecte interessos del comerç internacional.

2. A l'efecte del que disposa l'apartat anterior, si alguna de les parts té més d'un domicili, caldrà ajustar-se al que guardi una relació més estreta amb el conveni arbitral; i si una part no té cap domicili, caldrà ajustar-se a la seua residència habitual.

Article 4. Regles d'interpretació.

Quan una disposició d'esta llei:

a) Deixi a les parts la facultat de decidir lliurement sobre un assumpte, eixa facultat comprendrà la d'autoritzar un tercer, inclosa una institució arbitral, que adopte eixa decisió, excepte en el cas previst en l'article 34.

b) Es referisca al conveni arbitral o a qualsevol altre acord entre les parts, s'entendrà que integren el seu contingut les disposicions del reglament d'arbitratge a què les parts s'hagen sotmes.

c) Es referisca a la demanda, s'aplicarà també a la reconvençió, i quan es referisca a la contestació, s'aplicarà, així mateix, a la contestació a eixa reconvençió, excepte en els casos previstos en el paràgraf a) de l'article 31 i en el paràgraf a) de l'apartat 2 de l'article 38.

Article 5. Notificacions, comunicacions i còmput de terminis.

Excepte acord en contra de les parts i amb exclusió, en tot cas, dels actes de comunicació realitzats dins d'un procediment judicial, s'aplicaran les disposicions següents:

a) Tota notificació o comunicació es considerarà rebuda el dia en què haja sigut entregada personalment al destinatari o que haja sigut entregada en el seu domicili, residència habitual, establiment o adreça. Així mateix, serà vàlida la notificació o comunicació realitzada per tèlex, fax o un altre mitjà de telecomunicació electrònic, telemàtic o d'una altra classe semblant que permeten l'enviament i la recepció d'escrius i documents deixant constància de la seua remissió i recepció i que hagen sigut designats per l'interessat. En cas que no es descobrisca, després d'una indagació raonable, cap d'eixos llocs, es considerarà rebuda el dia en què haja sigut entregada o intentada la seua entrega, per correu certificat o qualsevol altre mitjà que en deixi constància, en l'últim domicili, residència habitual, adreça o establiment coneguts del destinatari.

b) Els terminis establits en esta llei es computaran des de l'endemà de recepció de la notificació o comunicació. Si l'últim dia del termini és festiu en el lloc de recepció de la notificació o comunicació, es prorrogarà fins al primer dia laborable següent. Quan dins d'un termini haja de presentar-se un escrit, el termini s'entendrà complert si l'escrit es remet dins d'aquell, encara que la recepció es produisca amb posterioritat. Els terminis establits per dies es computaran per dies naturals.

Article 6. Renúncia tàcita a les facultats d'impugnació.

Si una part, coneixent la infracció d'alguna norma dispositiva d'esta llei o d'algun requisit del conveni arbitral, no la denuncia dins del termini previst per a això o, si no n'hi ha, tan prompte com li siga possible, es considerarà que renuncia a les facultats d'impugnació previstes en esta llei.

Article 7. Intervenció judicial.

En els assumptes que es regisquen per esta llei no intervindrà cap tribunal, excepte en els casos en què esta així ho dispose.

Article 8. Tribunals competents per a les funcions de suport i control de l'arbitratge.

1. Per al nomenament judicial d'àrbitres serà competent el Jutjat de Primera Instància del lloc de l'arbitratge; si no està este encara determinat, el del domicili o residència habitual de qualsevol dels demandats; si cap d'ells té domicili o residència habitual a Espanya, el del domicili o residència habitual de l'actor, i si este tampoc en té a Espanya, el de la seua elecció.

2. Per a l'assistència judicial en la pràctica de proves serà competent el Jutjat de Primera Instància del lloc de l'arbitratge o el del lloc on haja de prestar-se l'assistència.

3. Per a l'adopció judicial de mesures cautelars serà tribunal competent el del lloc en què el laude haja de ser executat i, si no n'hi ha, el del lloc on les mesures hagen de produir la seua eficàcia, de conformitat amb

el que preveu l'article 724 de la Llei d'Enjudiciament Civil.

4. Per a l'execució forçosa del laude serà competent el Jutjat de Primera Instància del lloc en què s'haja dictat, d'acord amb el que preveu l'apartat 2 de l'article 545 de la Llei d'Enjudiciament Civil i, si és el cas, el previst en l'article 958 de la Llei d'Enjudiciament Civil de 1881.

5. Per a conèixer de l'acció d'anul·lació del laude serà competent l'Audiència Provincial del lloc on aquell s'haja dictat.

6. Per a l'exequatur de laudes estrangers serà competent l'òrgan jurisdiccional al qual l'ordenament processal civil atribuïska l'execució de les sentències dictades per tribunals estrangers.

TÍTOL II

Del conveni arbitral i els seus efectes

Article 9. Forma i contingut del conveni arbitral.

1. El conveni arbitral, que podrà adoptar la forma de clàusula incorporada a un contracte o d'acord independent, haurà d'expressar la voluntat de les parts de sotmetre a arbitratge totes o algunes de les controvèrsies que hagen sorgit o puguen sorgir respecte d'una determinada relació jurídica, contractual o no contractual.

2. Si el conveni arbitral està contingut en un contracte d'adhesió, la validesa d'este conveni i la seua interpretació es regiran pel que disposen les normes aplicables a eixe tipus de contracte.

3. El conveni arbitral haurà de constar per escrit, en un document firmat per les parts o en un intercanvi de cartes, telegrams, tèlex, fax o altres mitjans de telecomunicació que deixen constància de l'acord.

Es considerarà complert este requisit quan el conveni arbitral conste i siga accessible per a la seua ulterior consulta en suport electrònic, òptic o d'un altre tipus.

4. Es considerarà incorporat a l'acord entre les parts el conveni arbitral que conste en un document al qual estes s'hagen remés en qualsevol de les formes establides en l'apartat anterior.

5. Es considerarà que hi ha conveni arbitral quan en un intercanvi d'escrius de demanda i contestació la seua existència siga afirmada d'una banda i no negada per l'altra.

6. Quan l'arbitratge siga internacional, el conveni arbitral serà vàlid i la controvèrsia serà susceptible d'arbitratge si complixen els requisits establits per les normes jurídiques triades per les parts per a regir el conveni arbitral, o per les normes jurídiques aplicables al fons de la controvèrsia, o pel dret espanyol.

Article 10. Arbitratge testamentari.

També serà vàlid l'arbitratge instituït per disposició testamentària per a solucionar diferències entre hereus no forçosos o legataris per qüestions relatives a la distribució o l'administració de l'herència.

Article 11. Conveni arbitral i demanda quant al fons davant d'un Tribunal.

1. El conveni arbitral obliga les parts a complir el que estipula i impedit als tribunals conèixer de les controvèrsies sotmeses a arbitratge, sempre que la part a la qual interesse l'invoque per mitjà de declinatòria.

2. La declinatòria no impedirà la iniciació o prosecució de les actuacions arbitrals.

3. El conveni arbitral no impedirà a cap de les parts, amb anterioritat a les actuacions arbitrals o durant la seua tramitació, sol·licitar d'un tribunal l'adopció de mesures cautelars ni a este concedir-les.

TÍTOL III

Dels àrbitres

Article 12. *Nombre d'àrbitres.*

Les parts podran fixar lliurement el nombre d'àrbitres, sempre que siga imparell. A falta d'acord, es designarà un sol àrbitre.

Article 13. *Capacitat per a ser àrbitre.*

Poden ser àrbitres les persones naturals que es troben en el ple exercici dels seus drets civils, sempre que no els ho impedisca la legislació a què puguen estar sotmeses en l'exercici de la seua professió. Excepte acord en contra de les parts, la nacionalitat d'una persona no serà obstacle perquè actue com a àrbitre.

Article 14. *Arbitratge institucional.*

1. Les parts podran encomanar l'administració de l'arbitratge i la designació d'àrbitres a:

- a) Corporacions de dret públic que puguen exercir funcions arbitrals, segons les seues normes reguladores, i en particular el Tribunal de Defensa de la Competència.
- b) Associacions i entitats sense ànim de lucre en els estatuts de les quals es prevegen funcions arbitrals.

2. Les institucions arbitrals exerciran les seues funcions conforme als seus propis reglaments.

Article 15. *Nomenament dels àrbitres.*

1. En els arbitratges interns que no hagen de decidir-se en equitat d'acord amb l'article 34, es requerirà la condició d'advocat en exercici, excepte acord exprés en contra.

2. Les parts podran acordar lliurement el procediment per a la designació dels àrbitres, sempre que no es vulnere el principi d'igualtat. A falta d'acord, s'aplicaran les regles següents:

a) En l'arbitratge amb un sol àrbitre, este serà nomenat pel tribunal competent a petició de qualsevol de les parts.

b) En l'arbitratge amb tres àrbitres, cada part en nomenarà un i els dos àrbitres així designats nomenaran el tercer, que actuarà com a president del col·legi arbitral. Si una part no nomena l'àrbitre dins dels 30 dies següents a la recepció del requeriment de l'altra perquè ho faça, la designació de l'àrbitre la farà el tribunal competent, a petició de qualsevol de les parts. El mateix s'aplicarà quan els àrbitres designats no aconseguisquen posar-se d'acord sobre el tercer àrbitre dins dels 30 dies comptats des de l'última acceptació.

En cas de pluralitat de demandants o de demandats, estos nomenaran un àrbitre i aquells un altre. Si els demandants o els demandats no es posen d'acord sobre l'àrbitre que els correspon nomenar, tots els àrbitres seran designats pel tribunal competent a petició de qualsevol de les parts.

c) En l'arbitratge amb més de tres àrbitres, tots seran nomenats pel tribunal competent a petició de qualsevol de les parts.

3. Si no és possible designar àrbitres a través del procediment acordat per les parts, qualsevol d'estes podrà sol·licitar al tribunal competent el nomenament dels àrbitres o, si és el cas, l'adopció de les mesures necessàries per a això.

4. Les pretensions que s'exercisquen en relació amb el que preveuen els apartats anteriors se substanciaran per les vies del jú verbal.

5. El tribunal únicament podrà rebutjar la petició formulada quan aprecie que, dels documents aportats, no en resulta l'existència d'un conveni arbitral.

6. Si és procedent la designació d'àrbitres pel tribunal, este confeccionarà una llista amb tres noms per cada àrbitre que haja de ser nomenat. En confeccionar la dita llista el tribunal tindrà en compte els requisits establits per les parts per a ser àrbitre i prendrà les mesures necessàries per a garantir la seua independència i imparcialitat. En cas que siga procedent designar un sol àrbitre o un tercer àrbitre, el tribunal tindrà també en compte la conveniència de nomenar un àrbitre de nacionalitat diferent de la de les parts i, si és el cas, de la dels àrbitres ja designats, a la vista de les circumstàncies concurrents. A continuació, es procedirà al nomenament dels àrbitres per mitjà de sorteig.

7. Contra les resolucions definitives que decidisquen sobre les qüestions atribuïdes en este article al tribunal competent no cabrà cap recurs, excepte aquelles que rebutgen la petició formulada de conformitat amb el que estableix l'apartat 5.

Article 16. *Acceptació dels àrbitres.*

Llevat que les parts hagen disposat una altra cosa, cada àrbitre, dins del termini de 15 dies a comptar del següent a la comunicació del nomenament, haurà de comunicar la seua acceptació a qui el va designar. Si en el termini establert no comunica l'acceptació, s'entendrà que no accepta el seu nomenament.

Article 17. *Motius d'abstenció i recusació.*

1. Tot àrbitre ha de ser i romandre durant l'arbitratge independent i imparcial. En tot cas, no podrà mantindre amb les parts relació personal, professional o comercial.

2. La persona proposada per a ser àrbitre haurà de revelar totes les circumstàncies que puguen donar lloc a dubtes justificats sobre la seua imparcialitat i independència. L'àrbitre, a partir del seu nomenament, revelarà a les parts sense demora qualsevol circumstància sobrevinguda.

En qualsevol moment de l'arbitratge qualsevol de les parts podrà demanar als àrbitres l'aclariment de les seues relacions amb algunes de les altres parts.

3. Un àrbitre només podrà ser recusat si concorren en ell circumstàncies que donen lloc a dubtes justificats sobre la seua imparcialitat o independència, o si no posseïx les qualificacions convingudes per les parts. Una part només podrà recusar l'àrbitre nomenat per ella, o en el nomenament del qual haja participat, per causes de les quals haja tingut coneixement després de la seua designació.

Article 18. *Procediment de recusació.*

1. Les parts podran acordar lliurement el procediment de recusació dels àrbitres.

2. A falta d'acord, la part que recuse un àrbitre exposarà els motius dins dels quinze dies següents al dia en què tinga coneixement de l'acceptació o de qualsevol de les circumstàncies que puguen donar lloc a dubtes justificats sobre la seua imparcialitat o independència. A menys que l'àrbitre recusat renuncié al seu càrrec o que l'altra part accepte la recusació, correspondrà als àrbitres decidir sobre esta.

3. Si no prospera la recusació plantejada d'acord amb el procediment acordat per les parts o al que s'estableix en l'apartat anterior, la part recusant podrà, si és el cas, fer valdre la recusació a l'impugnar el laude.

Article 19. *Falta o impossibilitat d'exercici de les funcions.*

1. Quan un àrbitre es veja impedit de fet o de dret per a exercir les seues funcions, o per qualsevol altre

motiu no les exercisca dins d'un termini raonable, cessarà en el seu càrrec si hi renuncia o si les parts acorden la seua remoció. Si hi ha desacord sobre la remoció i les parts no han estipulat un procediment per a salvar este desacord, s'aplicaran les regles següents:

a) La pretensió de remoció se substanciarà pels tràmits del juí verbal. Es podrà acumular la sol·licitud de nomenament d'àrbitres, en els termes previstos en l'article 15, per al cas que s'estime la de remoció.

Contra les resolucions definitives que es dicten no cabrà cap recurs.

b) En l'arbitratge amb pluralitat d'àrbitres, els altres àrbitres decidiran la qüestió. Si no poden aconseguir una decisió, s'aplicarà el que disposa el paràgraf anterior.

2. La renúncia d'un àrbitre al seu càrrec o l'acceptació per una de les parts del seu cessament, conforme al que disposa el present article o en l'apartat 2 de l'article anterior, no es considerarà com un reconeixement de la procedència de cap dels motius mencionats en les esmentades normes.

Article 20. *Nomenament d'àrbitre substituït.*

1. Siga quina siga la causa per la qual calga designar un nou àrbitre, es farà segons les normes reguladores del procediment de designació del substituït.

2. Una vegada nomenat el substituït, els àrbitres, amb audiència prèvia de les parts, decidiran si hi ha lloc a repetir actuacions ja realitzades.

Article 21. *Responsabilitat dels àrbitres i de les institucions arbitral. Provisió de fons.*

1. L'acceptació obliga els àrbitres i, si és el cas, la institució arbitral, a complir fidelment l'encàrrec, incorrent, si no ho fan, en responsabilitat pels danys i perjudicis que causen per mala fe, temeritat o dol. En els arbitratges encomanats a una institució, el perjudicat tindrà acció directa contra esta, amb independència de les accions de rescabament que assistisquen aquella contra els àrbitres.

2. Llevat de pacte en contra, tant els àrbitres com la institució arbitral podran exigir a les parts les provisions de fons que consideren necessàries per a atendre els honoraris i gastos dels àrbitres i els que puguen produir-se en l'administració de l'arbitratge. A falta de provisió de fons per les parts, els àrbitres podran suspendre o donar per concloues les actuacions arbitral. Si dins del termini alguna de les parts no ha realitzat la seua provisió, els àrbitres, abans d'acordar la conclusió o suspensió de les actuacions, ho comunicaran a les altres parts, per si tenen interès a suplir-la dins del termini que els fixen.

TÍTOL IV

De la competència dels àrbitres

Article 22. *Potestat dels àrbitres per a decidir sobre la seua competència.*

1. Els àrbitres estaran facultats per a decidir sobre la seua mateixa competència, inclús sobre les excepcions relatives a l'existència o a la validesa del conveni arbitral o qualssevol altres l'estimació de les quals impedisca entrar en el fons de la controvèrsia. A este efecte, el conveni arbitral que forme part d'un contracte es considerarà com un acord independent de les altres estipulacions d'este. La decisió dels àrbitres que declare la nul·litat del contracte no comportarà per si sola la nul·litat del conveni arbitral.

2. Les excepcions a què es referix l'apartat anterior hauran d'oposar-se a tot tardar en el moment de presentar la contestació, sense que el fet d'haver designat o participat en el nomenament dels àrbitres impedisca oposar-les. L'excepció consistent en el fet que els àrbitres excedisquen l'àmbit de la seua competència haurà d'oposar-se tan prompte com es plantege, durant les actuacions arbitral, la matèria que excedisca de l'esmentat àmbit.

Els àrbitres només podran admetre excepcions oposades amb posterioritat si la demora resulta justificada.

3. Els àrbitres podran decidir les excepcions de què tracta este article amb caràcter previ o junt amb les altres qüestions sotmeses a la seua decisió relatives al fons de l'assumpte. La decisió dels àrbitres només podrà impugnar-se per mitjà de l'exercici de l'acció d'anul·lació del laude en què s'haja adoptat. Si la decisió és desestimativa de les excepcions i s'adopta amb caràcter previ, l'exercici de l'acció d'anul·lació no suspendrà el procediment arbitral.

Article 23. *Potestat dels àrbitres d'adoptar mesures cautelars.*

1. Excepte acord en contra de les parts, els àrbitres podran, a instància de qualsevol d'estes, adoptar les mesures cautelars que consideren necessàries respecte de l'objecte del litigi. Els àrbitres podran exigir caució suficient al sol·licitant.

2. A les decisions arbitral sobre mesures cautelars, siga quina siga la forma que revisten, se'ls aplicaran les normes sobre anul·lació i execució forçosa de laudes.

TÍTOL V

De la substanciació de les actuacions arbitral

Article 24. *Principis d'igualtat, audiència i contradicció.*

1. Hauran de tractar-se les parts amb igualtat i donar-los a cada una d'estes suficient oportunitat de fer valdre els seus drets.

2. Els àrbitres, les parts i les institucions arbitral, si és el cas, estan obligades a guardar la confidencialitat de les informacions que coneguen a través de les actuacions arbitral.

Article 25. *Determinació del procediment.*

1. Conforme al que disposa l'article anterior, les parts podran convindre lliurement el procediment a què s'hagen d'ajustar els àrbitres en les seues actuacions.

2. A falta d'acord, els àrbitres podran, amb subjecció al que disposa esta Llei, dirigir l'arbitratge de la manera que consideren apropiada. Esta potestat dels àrbitres comprén la de decidir sobre admissibilitat, pertinència i utilitat de les proves, sobre la seua pràctica, inclús d'ofici, i sobre la seua valoració.

Article 26. *Lloc de l'arbitratge.*

1. Les parts podran determinar lliurement el lloc de l'arbitratge. A falta d'acord, el determinaran els àrbitres, ateses les circumstàncies del cas i la conveniència de les parts.

2. Sense perjudi del que disposa l'apartat anterior, els àrbitres podran, prèvia consulta a les parts i excepte acord en contra d'estes, reunir-se en qualsevol lloc que

consideren apropiat per a sentir els testimonis, els pèrits o les parts, o per a examinar o reconèixer objectes, documents o persones. Els àrbitres podran celebrar deliberacions en qualsevol lloc que consideren apropiat.

Article 27. *Inici de l'arbitratge.*

Llevat que les parts hagen convingut una altra cosa, la data en què el demandat haja rebut el requeriment de sotmetre la controvèrsia a arbitratge es considerarà la d'inici de l'arbitratge.

Article 28. *Idioma de l'arbitratge.*

1. Les parts podran acordar lliurement l'idioma o els idiomes de l'arbitratge. A falta d'acord, decidiran els àrbitres, ateses les circumstàncies del cas. Llevat que en l'acord de les parts o en la decisió dels àrbitres s'haja previst una altra cosa, l'idioma o els idiomes establits s'utilitzaran en els escrits de les parts, en les audiències, en els laudes i en les decisions o comunicacions dels àrbitres.

2. Els àrbitres, excepte oposició d'alguna de les parts, podran ordenar que, sense necessitat de procedir a la seua traducció, qualsevol document siga aportat o qualsevol actuació siga realitzada en un idioma diferent del de l'arbitratge.

Article 29. *Demanda i contestació.*

1. Dins del termini convingut per les parts o determinat pels àrbitres i a menys que les parts hagen acordat una altra cosa respecte del contingut de la demanda i de la contestació, el demandant haurà d'allegar els fets en què es funda, la naturalesa i les circumstàncies de la controvèrsia i les pretensions que formula, i el demandat podrà respondre a allò que s'ha plantejat en la demanda. Les parts, en formular les seues alegacions, podran aportar tots els documents que consideren pertinents o fer referència als documents o altres proves que hagen de presentar o proposar.

2. Excepte acord en contra de les parts, qualsevol de les parts podrà modificar o ampliar la seua demanda o contestació durant el curs de les actuacions arbitrals, a menys que els àrbitres ho consideren improcedent per raó de la demora amb què s'haja fet.

Article 30. *Forma de les actuacions arbitrals.*

1. Excepte acord en contra de les parts, els àrbitres decidiran si han de celebrar-se audiències per a la presentació d'allegacions, la pràctica de proves i l'emissió de conclusions, o si les actuacions se substancien només per escrit. No obstant això, a menys que les parts hagen convingut que no se celebren audiències, els àrbitres les assenyalaran, en la fase apropiada de les actuacions, si qualsevol de les parts ho sollicita.

2. Les parts seran citades a totes les audiències amb suficient antelació i podran intervenir en estes directament o per mitjà dels seus representants.

3. Totes les alegacions escrites, documents i la resta d'instruments que una part aporte als àrbitres es traslladaran a l'altra part. Així mateix, es posaran a disposició de les parts els documents, dictàmens pericials i altres instruments probatoris en què els àrbitres puguen fundar la seua decisió.

Article 31. *Falta de compareixença de les parts.*

Excepte acord en contra de les parts, quan, sense allegar causa suficient segons el parer dels àrbitres:

a) El demandant no presente la seua demanda en termini, els àrbitres donaran per acabades les actuacions,

a menys que, oït el demandat, este manifeste la seua voluntat d'exercitar alguna pretensió.

b) El demandat no presente la seua contestació en termini, els àrbitres continuaran les actuacions, sense que eixa omisió es considere com a aplanament o admissió dels fets allegats pel demandant.

c) Una de les parts no comparega a una audiència o no presente proves, els àrbitres podran continuar les actuacions i dictar el laude amb fonament en les proves que disposen.

Article 32. *Nomenament de pèrits pels àrbitres.*

1. Excepte acord en contra de les parts, els àrbitres podran nomenar, d'ofici o a instància de part, un o més pèrits perquè dictaminen sobre matèries concretes i requerir a qualsevol de les parts perquè facilite al pèrit tota la informació pertinent, li presente per a la seua inspecció tots els documents o objectes pertinents o li hi proporcione accés.

2. Excepte acord en contra de les parts, quan una part ho sollicita o quan els àrbitres ho consideren necessari, tot pèrit, després de la presentació del seu dictamen, haurà de participar en una audiència en què els àrbitres i les parts, per si o assistides de pèrits, podran interrogar-lo.

3. El que preveuen els apartats precedents s'entén sense perjudi de la facultat de les parts, excepte acord en contra, d'aportar dictàmens pericials per pèrits lliurement designats.

Article 33. *Assistència judicial per a la pràctica de proves.*

1. Els àrbitres o qualsevol de les parts amb la seua aprovació podran sollicitar del tribunal competent assistència per a la pràctica de proves, de conformitat amb les normes que li siguen aplicables sobre mitjans de prova. Esta assistència podrà consistir en la realització de la prova davant del tribunal competent o en l'adopció per este de les concretes mesures necessàries perquè la prova pugua ser practicada davant dels àrbitres.

2. Si així se li sollicita, el tribunal practicarà la prova sota la seua exclusiva direcció. En qualsevol altre cas, el tribunal es limitarà a acordar les mesures pertinents. En ambdós supòsits el tribunal entregarà al sollicitant testimoni de les actuacions.

TÍTOL VI

Del pronunciament del laude i de la terminació de les actuacions

Article 34. *Normes aplicables al fons de la controvèrsia.*

1. Els àrbitres només decidiran en equitat si les parts els han autoritzat expressament per a això.

2. Sense perjudi del que disposa l'apartat anterior, quan l'arbitratge siga internacional, els àrbitres decidiran la controvèrsia de conformitat amb les normes jurídiques triades per les parts. S'entendrà que tota indicació del dret o ordenament jurídic d'un Estat determinat es referir, a menys que s'expresse el contrari, al dret substantiu d'eixe Estat i no a les seues normes de conflicte de lleis.

Si les parts no indiquen les normes jurídiques aplicables, els àrbitres aplicaran les que consideren apropiades.

3. En tot cas, els àrbitres decidiran d'acord amb les estipulacions del contracte i tindran en compte els usos aplicables.

Article 35. *Adopció de decisions col·legiades.*

1. Quan hi haja més d'un àrbitre, tota decisió s'adoptarà per majoria, llevat que les parts hagen disposat

una altra cosa. Si no hi ha majoria, la decisió serà presa pel president.

2. Excepte acord de les parts o dels àrbitres en contra, el president podrà decidir per si sol qüestions d'ordenació, tramitació i impuls del procediment.

Article 36. *Laude per acord de les parts.*

1. Si durant les actuacions arbitrals les parts arriben a un acord que posei totalment o parcialment a la controvèrsia, els àrbitres donaran per acabades les actuacions respecte als punts acordats i, si les dos parts ho sol·liciten i els àrbitres no aprecien motiu per a oposar-s'hi, faran constar eixe acord en forma de laude en els termes convinguts per les parts.

2. El laude es dictarà d'acord amb el que disposa l'article següent i tindrà la mateixa eficàcia que qualsevol altre laude dictat sobre el fons del litigi.

Article 37. *Termini, forma, contingut i notificació del laude.*

1. Excepte acord en contra de les parts, els àrbitres decidiran la controvèrsia en un sol laude o en tants laudes parcials com consideren necessaris.

2. Si les parts no han disposat una altra cosa, els àrbitres hauran de decidir la controvèrsia dins dels sis mesos següents a la data de presentació de la contestació a què es referix l'article 29 o d'expiració del termini per a presentar-la. Excepte acord en contra de les parts, este termini podrà ser prorrogat pels àrbitres, per un termini no superior a dos mesos, per mitjà de decisió motivada.

L'expiració del termini sense que s'haja dictat laude definitiu determinarà la terminació de les actuacions arbitrals i el cessament dels àrbitres. No obstant això, no afectarà l'eficàcia del conveni arbitral, sense perjudici de la responsabilitat en què hagen pogut incórrer els àrbitres.

3. Tot laude haurà de constar per escrit i haurà de ser firmat pels àrbitres, els quals podran expressar el seu la seua opinió discrepant. Quan hi haja més d'un àrbitre, bastaran les firmes de la majoria dels membres del col·legi arbitral o només la del seu president, sempre que es manifesten les raons de la falta d'una o més firmes.

A l'efecte del que disposa el paràgraf anterior, s'entendrà que el laude consta per escrit quan del seu contingut i de les firmes quede constància i siguin accessibles per a la seua ulterior consulta en suport electrònic, òptic o d'un altre tipus.

4. El laude haurà de ser motivat, a menys que les parts hagen convingut una altra cosa o que es tracte d'un laude pronunciat en els termes convinguts per les parts conforme a l'article anterior.

5. Constaran en el laude la data en què ha sigut dictat i el lloc de l'arbitratge, determinat de conformitat amb l'apartat 1 de l'article 26. El laude es considerarà dictat en eixe lloc.

6. Amb subjecció a allò que s'haja acordat per les parts, els àrbitres es pronunciaran en el laude sobre les costes de l'arbitratge, que inclouran els honoraris i gastos dels àrbitres i, si és el cas, els honoraris i gastos dels defensors o representants de les parts, el cost del servici prestat per la institució administradora de l'arbitratge i els altres gastos originats en el procediment arbitral.

7. Els àrbitres notificaran el laude a les parts en la forma i en el termini que estes hagen acordat o, si no és així, per mitjà d'entrega a cada una d'estes d'un exemplar firmat de conformitat amb el que disposa l'apartat 3, dins del mateix termini establert en l'apartat 2.

8. El laude podrà ser protocol·litzat notarialment. Qualsevol de les parts, a costa seua, podrà instar dels àrbitres, abans de la notificació, que el laude siga protocol·litzat.

Article 38. *Terminació de les actuacions.*

1. Sense perjudici del que disposa l'article anterior, sobre notificació i, si és el cas, protocol·lització del laude, i en l'article següent, sobre la seua correcció, aclariment i complement, les actuacions arbitrals acabaran i els àrbitres cessaran en les seues funcions amb el laude definitiu.

2. Els àrbitres també ordenaran la terminació de les actuacions quan:

a) El demandant desistisca de la seua demanda, a menys que el demandat s'hi oposi i els àrbitres li reconeguen un interès legítim a obtindre una solució definitiva del litigi.

b) Les parts acorden donar per acabades les actuacions.

c) Els àrbitres comproven que la prossecució de les actuacions resulta innecessària o impossible.

3. Transcorregut el termini que les parts hagen assenyalat a este fi o, si no n'hi ha, el de dos mesos des de la terminació de les actuacions, cessarà l'obligació dels àrbitres de conservar la documentació del procediment. Dins d'eixe termini, qualsevol de les parts podrà sol·licitar als àrbitres que li remeten els documents presentats per esta. Els àrbitres accediran a la sol·licitud sempre que no atempte contra el secret de la deliberació arbitral i que el sol·licitant assumisca els gastos corresponents a l'enviament, si és el cas.

Article 39. *Correcció, aclariment i complement del laude.*

1. Dins dels 10 dies següents a la notificació del laude, llevat que les parts hagen acordat un altre termini, qualsevol d'estes podrà, amb notificació a l'altra, sol·licitar als àrbitres:

a) La correcció de qualsevol error de càlcul, de còpia, tipogràfic o de naturalesa semblant.

b) L'aclariment d'un punt o d'una part concreta del laude.

c) El complement del laude respecte de peticions formulades i no resoltes en este.

2. Amb audiència prèvia de les altres parts, els àrbitres resoldran sobre les sol·licituds de correcció d'errors i d'aclariment en el termini de 10 dies, i sobre la sol·licitud de complement en el termini de 20 dies.

3. Dins dels 10 dies següents a la data del laude, els àrbitres podran procedir d'ofici a la correcció d'errors a què es referix el paràgraf a) de l'apartat 1.

4. El que disposa l'article 37 s'aplicarà a les resolucions arbitrals sobre correcció, aclariment i complement del laude.

5. Quan l'arbitratge siga internacional, els terminis de 10 i 20 dies establerts en els apartats anteriors seran terminis d'un i dos mesos, respectivament.

TÍTOL VII

De l'anul·lació i de la revisió del laude

Article 40. *Acció d'anul·lació del laude.*

Contra un laude definitiu podrà exercitar-se l'acció d'anul·lació en els termes previstos en este títol.

Article 41. *Motius.*

1. El laude només podrà ser anul·lat quan la part que sol·licita l'anul·lació al·legue i prove:

- a) Que el conveni arbitral no existix o no és vàlid.
- b) Que no li ha sigut degudament notificada la designació d'un àrbitre o les actuacions arbitrals, o no ha pogut, per qualsevol altra raó, fer valdre els seus drets.
- c) Que els àrbitres han resolt sobre qüestions no sotmeses a la seua decisió.
- d) Que la designació dels àrbitres o el procediment arbitral no s'han ajustat a l'acord entre les parts, llevat que este acord siga contrari a una norma imperativa d'esta Llei, o, a falta d'este acord, que no s'han ajustat a esta llei.
- e) Que els àrbitres han resolt sobre qüestions no susceptibles d'arbitratge.
- f) Que el laude és contrari a l'orde públic.

2. Els motius continguts en els paràgrafs b), e) i f) de l'apartat anterior podran ser apreciats pel tribunal que conega de l'acció d'anul·lació d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal en relació amb els interessos la defensa dels quals li està legalment atribuïda.

3. En els casos previstos en els paràgrafs c) i e) de l'apartat 1, l'anul·lació afectarà només els pronunciaments del laude sobre qüestions no sotmeses a decisió dels àrbitres o no susceptibles d'arbitratge, sempre que puguen separar-se de les altres.

4. L'acció d'anul·lació del laude haurà d'exercir-se dins dels dos mesos següents a la seua notificació o, en cas que s'haja sol·licitat correcció, aclariment o complement del laude, des de la notificació de la resolució sobre esta sol·licitud, o des de l'expiració del termini per a adoptar-la.

Article 42. *Procediment.*

1. L'acció d'anul·lació se substanciarà per les vies del juí verbal. No obstant això, la demanda haurà de presentar-se conforme al que estableix l'article 399 de la Llei d'Enjudiciament Civil, acompanyada dels documents justificatius del conveni arbitral i del laude, i, si és el cas, contindrà la proposició dels mitjans de prova la pràctica de la qual interesse l'actor. La demanda es traslladarà al demandat, perquè conteste en el termini de 20 dies. En la contestació, el demandat haurà de proposar els mitjans de prova dels quals intente valdre's. Contestada la demanda o transcorregut el corresponent termini, se citaran les parts a la vista, en la qual l'actor podrà proposar la pràctica de prova en relació amb allò que ha sigut al·legat pel demandat en la seua contestació.

2. Davant de la sentència que es dicte no podrà interposar-se cap recurs.

Article 43. *Cosa jutjada i revisió de laudes fermes.*

El laude ferm produïx efecte de cosa jutjada, i davant d'este només es podrà sol·licitar la revisió conforme al que estableix la Llei d'Enjudiciament Civil per a les sentències fermes.

TÍTOL VIII

De l'execució forçosa del laude

Article 44. *Normes aplicables.*

L'execució forçosa dels laudes es regirà pel que disposa la Llei d'Enjudiciament Civil i en este títol.

Article 45. *Suspensió, sobreseïment i represa de l'execució en cas d'exercici de l'acció d'anul·lació del laude.*

1. El laude és executable encara que contra este s'haja exercitat acció d'anul·lació. No obstant això, en

eixe cas l'executat podrà sol·licitar al tribunal competent la suspensió de l'execució, sempre que oferisca caució pel valor de la condemna més els danys i perjuís que puguen derivar-se de la demora en l'execució del laude. La caució podrà constituir-se en qualsevol de les formes previstes en el paràgraf segon de l'apartat 3 de l'article 529 de la Llei d'Enjudiciament Civil. Presentada la sol·licitud de suspensió, el tribunal, després de sentir l'executant, resoldrà sobre la caució. Contra esta resolució no podrà interposar-se cap recurs.

2. S'alçarà la suspensió i s'ordenarà que continue l'execució quan conste al tribunal la desestimació de l'acció d'anul·lació, sense perjuí del dret de l'executant a sol·licitar, si és el cas, indemnització dels danys i perjuís causats per la demora en l'execució, a través de les vies ordenades en els articles 712 i següents de la Llei d'Enjudiciament Civil.

3. S'alçarà l'execució, amb els efectes previstos en els articles 533 i 534 de la Llei d'Enjudiciament Civil, quan conste al tribunal que ha sigut estimada l'acció d'anul·lació.

Si l'anul·lació afecta només les qüestions a què es referix l'apartat 3 de l'article 41 i subsistixen altres pronunciaments del laude, es considerarà estimació parcial, a l'efecte previst en l'apartat 2 de l'article 533 de la Llei d'Enjudiciament Civil.

TÍTOL IX

De l'exequàtur de laudes estrangers

Article 46. *Caràcter estranger del laude. Normes aplicables.*

1. S'entén per laude estranger el pronunciat fóra del territori espanyol.

2. L'exequàtur de laudes estrangers es regirà pel Conveni sobre reconeixement i execució de les sentències arbitrals estrangeres, fet a Nova York, el 10 de juny de 1958, sense perjuí del que disposen altres convenis internacionals més favorables a la seua concessió, i se substanciarà segons el procediment establert en l'ordenament processal civil per al de sentències dictades per tribunals estrangers.

Disposició addicional única. *Arbitratges de consum.*

Esta llei s'aplicarà de manera supletòria a l'arbitratge a què es referix la Llei 26/1984, de 19 de juliol, general de defensa de consumidors i usuaris, que en les seues normes de desplegament podrà establir la decisió en equitat, llevat que les parts opten expressament per l'arbitratge en dret.

Disposició transitòria única. *Règim transitori.*

1. En els casos en què amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta llei el demandat haja rebut el requeriment de sotmetre la controvèrsia a arbitratge o s'haja iniciat el procediment arbitral, este es regirà pel que disposa la Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge. No obstant això, s'aplicaran en tot cas les normes d'esta llei relatives al conveni arbitral i als seus efectes.

2. Als laudes dictats amb posterioritat a l'entrada en vigor d'esta llei se'ls aplicaran les normes d'esta relatives a anul·lació i revisió.

3. Els procediments d'execució forçosa de laudes i d'exequàtur de laudes estrangers que es troben pendents a l'entrada en vigor d'esta llei es continuaran substanciant pel que disposa la Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge.

Disposició derogatòria única. *Derogacions.*

Queda derogada la Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge.

Disposició final primera. *Modificació de la Llei 1/2000, de 7 de gener, d'Enjudiciament Civil.*

1. El número 2 de l'apartat 2 de l'article 517, queda redactat en els termes següents:

«2. Els laudes o resolucions arbitrals.»

2. S'afeg un nou paràgraf al número 1r de l'apartat 1 de l'article 550 amb la redacció següent:

«Quan el títol siga un laude, s'acompanyaran, a més, el conveni arbitral i els documents acreditatius de la notificació d'aquell a les parts.»

3. S'addiciona un número 4 l'apartat 1 de l'article 559 amb esta redacció:

«4. Si el títol executiu és un laude arbitral no protocolitzat notarialment, la falta d'autenticitat d'este.»

Disposició final segona. *Habilitació competencial.*

Esta llei es dicta a l'empara de la competència exclusiva de l'Estat en matèria de legislació mercantil, processal i civil, establida en l'article 149.1.6 i 8 de la Constitució.

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

La present llei entrarà en vigor als tres mesos de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado».

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 23 de desembre del 2003.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ MARÍA AZNAR LÓPEZ